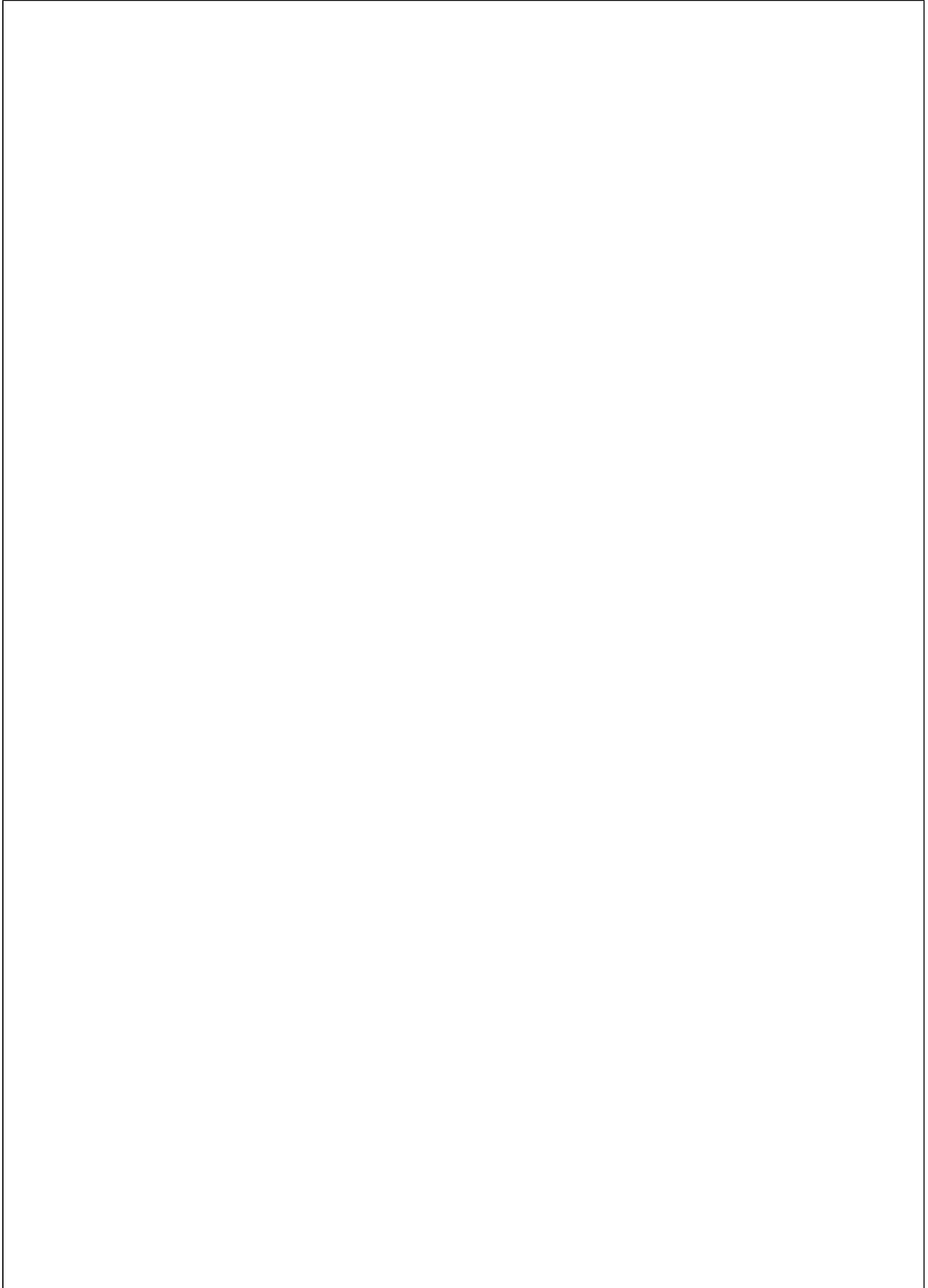

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/204121,Uroczystosc-upamietniajaca-ofiary-niemieckich-zbrodni-w-Pomiechoku.html>

27.02.2026, 22:30

Uroczystość upamiętniająca ofiary niemieckich zbrodni w Pomiechówku

30 lipca 2024 r. na terenie Fortu III w Pomiechówku odbyły się uroczystości upamiętniające ofiary 80. rocznicy ostatniej masowej egzekucji, przeprowadzonej przez niemieckich okupantów na terenie Fortu na Polakach. W uroczystości uczestniczyły rodziny pomordowanych. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

30.07.2024

- Nie ma ofiary bez sprawcy. Musimy pamiętać o tych, którzy tej zbrodni dokonali, jako o funkcjonariuszach niemieckiego państwa. To państwo niemieckie było organizatorem i wykonawcą ludobójstwa popełnionego w pierwszej połowie lat 40. na ziemiach okupowanej Polski. Jakże niewielu sprawców tej zbrodni stanęło przed sądami, również niemieckimi. Żyli oni ciesząc się szacunkiem swoich niemieckich sąsiadów

- powiedział zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski.

W uroczystościach uczestniczyli m.in. I wicewojewoda mazowiecki Robert Sitnik, starosta nowodworski Magdalena Biernacka, była wiceminister Obrony Narodowej Jadwiga Zakrzewska, prezes Fundacji Fort III Pomiechówek Piotr Jeżółkowski oraz poseł na Sejm RP Anita Czerwińska.

W intencji ofiar została odprawiona Msza Święta, został także odczytany Apel Pamięci. Przy grobach pomordowanych oraz przy Celi „0” zostały zapalone znicze i złożone kwiaty.

Wydarzeniu towarzyszyła wojskowa asysta honorowa.

Fort III w Pomiechówku

Fort III w Pomiechówku był miejscem kaźni tysięcy Polaków i Żydów z terenu północnego Mazowsza. Fort III, zbudowany w latach 1883-1888, był terenem walk w trakcie I i II wojny światowej. W czasie drugiej wojny światowej obozem jenieckim (1939), a następnie obozem przesiedleńczym, gettem (1941), więzieniem karno-śledczym i miejscem masowych egzekucji dla dystryktu ciechanowskiego (1941- 1944), obozem przejściowym dla powstańców warszawskich oraz ludności cywilnej Warszawy i okolic (1944).

Szacuje się, że w czasie okupacji niemieckiej zginęło tam kilkanaście tysięcy osób. Jednak dokładna ilość masowych egzekucji, jaka miała miejsce w Forcie III w Pomiechówku oraz liczba wszystkich osadzonych jest niemożliwa do ustalenia. Niemcy starali się zatrzeć ślady zbrodni: dokumentacja ewidencyjna (księgi przybyłych, rejestry zgonów, itp.) została najprawdopodobniej zniszczona podczas jego likwidacji w ostatnich dniach lipca 1944 r. W samym Forcie III do dziś zachowały się dziesiątki napisów wyrzniętych na ścianach przez więźniów.

Współczesne działania IPN na terenie Fortu

Fundacja Fortu III Pomiechówek i Instytut Pamięci Narodowej wraz z lokalnymi władzami i instytucjami działają na rzecz upamiętnienia ofiar Fortu. Od 2018 r. Instytut Pamięci Narodowej

przewodził prace archeologiczne na tym terenie. [W 2023 roku został poświęcony cmentarz](#), w którym złożono doczesne szczątki ofiar obozu.

Polecamy materiały IPN na temat zbrodni w Pomiechówku:

- [Dorota Grzechocińska: Ostatnia egzekucja w Forcie III w Pomiechówku](#),
- [Barbara Świtalska-Starzeńska: Fort III w Pomiechówku. Mało znane miejsce pamięci](#),
- [Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej - Pomiechówek](#).

Notacje:

- [Andrzej Janicki - syn Franciszka Janickiego, oficera AK zamordowanego w Pomiechówku](#),
- [Elżbieta Orlicka - córka Zacheusza Moszczyńskiego, zamordowanego w Forcie III w Pomiechówku](#),
- [Ewa Twardowska - profesor Uniwersytetu Warszawskiego, córka Zygmunta Adama Zyblewskiego \(1915-1944\), nauczyciela, uczestnika wojny obronnej Polski 1939 r., oficera AK, zamordowanego w Forcie III Pomiechówek](#),
- [Hanna Idzikowska - córka Reginy Rutkowskiej-Idzikowskiej, która w czasie II wojny światowej dokonała udanej ucieczki z niemieckiego obozu w Pomiechówku \(Fort III\)](#),
- [Barbara Wolff - córka Jana Kaczmarczyka, więźnia niemieckiego obozu w Pomiechówku, zamordowanego w 1944 r.](#)

Relacja z pogrzebu ofiar niemieckich zbrodni w Forcie III w Pomiechówku

Zwiastun filmu „FORT - Zapomniana Zbrodnia” - II Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach

„FORT” - film dokumentalny o zbrodni w Pomiechówku

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)